

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ РІВНЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

SCIENTIFIC APPROACHES TO ASSESSMENT OF INNOVATION AND INVESTMENT APPEAL LEVELS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

У статті узагальнено існуючі наукові підходи до оцінки рівня інноваційно-інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств та обґрунтовано вдосконалений авторський підхід, який ураховує сучасні економічні реалії розвитку аграрної сфери України.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційна привабливість, сільськогосподарські підприємства, оцінка рівня інноваційно-інвестиційної привабливості.

В статье обобщены существующие научные подходы к оценке уровня инновационно-инвестиционной привлекательности сельскохозяйственных предприятий и обоснован усовершенствованный авторский подход, который учитывает современные

экономические реалии развития аграрной сферы Украины.

Ключевые слова: инновационно-инвестиционная привлекательность, сельскохозяйственные предприятия, оценка уровня инновационно-инвестиционной привлекательности.

Generally existent scientific approaches to assessment of the innovation and investment attractiveness levels of the agricultural enterprises and reasonably advanced author's approach that takes into account current economic realities of the agricultural sector of Ukraine.

Key words: innovation and investment attractiveness, agricultural enterprises, assessment of innovation and investment attractiveness.

УДК 336.64

Бондар М.О.

аспірант

Вінницький національний аграрний університет

Постановка проблеми. Ключовою рисою сучасної аграрної сфери є висока динаміка суспільних потреб, науково-технічного прогресу, інтенсивність конкуренції, що супроводжуються коливаннями масштабів та видів діяльності сільськогосподарських підприємств, ускладненням їх економічних зв'язків, зміною попиту і цін на продукцію, потреби в основних і оборотних засобах, появою нових ринків, ослабленням регулюючого впливу держави та необхідністю соціальної спрямованості. Досягнення стратегічних завдань економічного розвитку та забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств неможливі без суттєвих інвестицій у високотехнологічні засоби виробництва та новітні технології у рослинництві і тваринництві. Водночас за останні два роки почали спостерігатися несприятливі тенденції та помітне уповільнення розвитку сільськогосподарських підприємств, а вітчизняні реалії політичного та військового характеру руйнують наявний низький рівень економічного ландшафту. Нині більшість сільськогосподарських підприємств мають гостру потребу в інвестиціях на оновлення основних засобів виробництва і розширення його обсягів, упровадження нових технологій, закупівлю нових сортів рослин і порід тварин, а також в інші капіталомісткі інноваційно-інвестиційні проекти. Зазначене вимагає від усіх сільськогосподарських підприємств переходу на якісно нову техніко-технологічну модель функціонування, забезпечення раціонального використання обмежених економічних ресурсів та ефективне функціонування в умовах глобальної конкуренції, розширення

можливостей залучення зовнішніх інвестиційних джерел. Водночас інноваційні перетворення сільськогосподарських підприємств, у результаті яких ростуть невизначеність і ризик, розширюють багатоманітність підходів до формування інноваційно-інвестиційної привабливості, що породжує дискусії в колах наукової спільноти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Зважаючи на те, що проблеми розробки, аналізу та вдосконалення наукових підходів до оцінки рівня інноваційно-інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств вимагають термінового розв'язання, українські та зарубіжні науковці здійснюють численні дослідження у цьому зрізі. Особливо змістовні пропозиції спостерігаються у розробках: А. Бандуріна, У. Баффетта, І. Бланка, З. Боди, С. Володіна, С. Воробйова, Б. Грехема, О. Гудзь, О. Дація, Д. Додда, В. Жука, Р.Д. Едвардса, Г. Калетника, М. Корецького, С. Коттл, О. Крисального, М. Крупки, Н. Лахметкіної, Ю. Лупенка, М. Маліка, П. Макаренка, Т. Майорової, О. Непочатенко, Ю. Нестерчук, О.Носової, Н. Правдюк, Т. Пономаренка, П. Саблука, М. Хвесика, О. Ястремської та багатьох інших. Незважаючи на досить широку палітру наукових результатів у контурі цієї проблематики та акцентуючи увагу на вагомості праць указаних учених, усе ж слід відмітити, що низка питань залишається малодослідженими або дискусійними. Так, аналіз останніх досліджень переконує, що існуючі наукові підходи до оцінки рівня інноваційно-інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств недостатнім чином ураховують економічні реалії

лії сьогодення та перспективність інноваційного розвитку національних сільськогосподарських товаровиробників. Це актуалізує необхідність розробки обґрунтування вдосконаленого авторського підходу до оцінки рівня інноваційно-інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств, який ураховує сучасні економічні реалії розвитку аграрної сфери України.

Постановка завдання. Метою дослідження є розгляд та узагальнення існуючих наукових підходів до оцінки рівня інноваційно-інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств та обґрунтування вдосконаленого авторського підходу, який ураховує сучасні економічні реалії розвитку аграрної сфери України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зміни, характерні для сучасного розвитку аграрної сфери України (поглиблення глобалізації та євроінтеграції, входження на внутрішній ринок провідних міжнародних гравців, зарубіжне інвестування та загострення конкурентної боротьби і посилення концентрації капіталу, ускладнення економічної діяльності сільськогосподарських підприємств через широке впровадження бізнес-процесів на засадах сучасних телекомунікаційних технологій та цифрових комунікацій і розрахунків), об'єктивно позначилися на інноваційно-інвестиційній привабливості сільськогосподарських підприємств. Це зумовило втрати позицій вітчизняних сільськогосподарських підприємств на внутрішньому споживчому ринку, посилення імпортозалежності, зниження якості сільськогосподарської продукції та послаблення реалізації аграрною сферою її базових соціальних, екологічних і економічних функцій підтримки сільських територій.

Відновлення та подальше нарощення конкурентних переваг, підвищення економічної рентабельності сільськогосподарських підприємств вимагають більш активного і системного освоєння інновацій. Водночас значимою передумовою поживлення інноваційної діяльності є її інвестиційна підтримка.

Розгляд розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств дав змогу виявити, що впродовж останніх десятиліть лише незначна їх частина впроваджувала інновації. «Досі пріоритетним напрямом інновацій сільськогосподарських підприємств залишається закупівля нових засобів сільськогосподарського виробництва. Основним джерелом інвестування інноваційних процесів вважаються власні кошти сільськогосподарських підприємств та залучені кредитні ресурси. Діюча в аграрній сфері нова система оподаткування не стимулює інвестування інновацій сільськогосподарських підприємств та здійснення накопичень капіталу, що дало б змогу впроваджувати інноваційні проекти. Водночас сільськогосподарські інновації ще не є привабли-

вими для портфельних чи іноземних інвесторів» [3, с. 101–106].

Проте, незважаючи на низьку інноваційно-інвестиційну активність, позитивний вплив інвестування інновацій на економічні індикатори функціонування сільськогосподарських підприємств стають помітними. Переважно «підприємства, які впроваджували інновації, одержали приріст продукції, підвищили її конкурентоздатність, розширили ринки збуту, оновили асортимент виробів, знизили матеріало- і енергоємність виробництва» [6, с. 123–125].

Оскільки нині в наукових публікаціях знаходимо багато пропозицій щодо оцінки рівня інноваційно-інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств, необхідно їх детально проаналізувати та узагальнити. Цікаво, що найбільш поширеними серед подібних пропозицій є наукові підходи, які ґрунтуються на фінансових показниках підприємств. Так, на практиці часто використовують інтегральну оцінку, підтриману Агентством із питань запобігання банкрутству підприємств та організацій [5]. Основою цієї оцінки є система фінансових показників підприємства, корегування їх вагомості експертами, визначення рангів за кожним обраним показником та розрахунок узагальненого інтегрального індикатора інвестиційної привабливості [8].

О. Тридід і К. Орехова підтримують такий науковий підхід, але розширюють алгоритм здійснення оцінки за рахунок використання аналізу ієрархій й визначення локальних інтегральних показників та їх порівняння з нормативними показниками [14, с. 79–86]. С. Коверга й О. Курган теж на основі цього наукового підходу розробили економіко-математичну модель оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості, яка враховує фінансові показники підприємства та опирається на рейтингово-порівняльні методи. Цим же шляхом спрямували свої наукові розвідки С. Юхимчук та С. Супрун, які розробили матричну модель із використанням інтегрального індикатора, побудованого на врахуванні кількісних та якісних характеристик розвитку підприємства, і ще багато вчених (Л. Соколова – через використання теорії нечітких множин, О. Коюда – через використання мультиплікативної моделі та О. Терещенко – через використання економетричної моделі на основі дискримінантного аналізу). Розглянутий науковий підхід видається одностороннім, оскільки враховує лише деякі аспекти інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств. Проте інноваційно-інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств доцільно розглядати як складну динамічну ієрархічну композицію, що складається з різноманітних за своєю природою складників.

За іншого підходу науковці під час оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства

пропонують опиратись на показники їх ринкової активності. Так, Н. Шевченко обґрунтовує використання коефіцієнтів капіталізації підприємства (прибутковість акцій, коливання вартості акцій, дивідендні виплати тощо). О. Жалко теж є прихильником цього підходу і пропонує визначати кореляційні залежності між рівнем привабливості та ефективністю управління грошовими потоками. Даний підхід вважаємо обмеженим, оскільки його можна використовувати лише для акціонерних товариств та обмеженої чисельності інвесторів, що знижує його практичну цінність для сучасних сільськогосподарських підприємств.

Інший науковий підхід передбачає широке використання економіко-математичного апарату. Цей підхід підтримують І. Бланк, Л. Овдій, Я. Некрасова, які з використанням економіко-математичних моделей пропонують визначати інтегральну оцінку інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства. У цьому контексті слід згадати широко відомі моделі діагностики банкрутства Альтмана, Тафлера, Ліса, Чессера, Беєрмана, Спрінгейта, Бівера [2, с. 236; 9, с. 184–188]. Звичайно, їх моделі не дають змоги об'єктивно оцінити рівень інноваційно-інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства, але вони можуть бути корисними як доповнення та уточнення здійснення такої оцінки.

Інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств залежить від специфіки предмета інвестування – інноваційної ідеї. За ствердженням аналітиків, «норма прибутку для підприємств, що виконують дослідження і наукові розробки, становить у середньому 20–30%. Норма прибутку від інвестицій в інновації для економіки в цілому значно вище завдяки зовнішнім ефектам і становить у середньому від 30 до 80%, а може досягти і 400% для окремих інвестицій, що характеризує інвестиції в інновації як високоприбуткові» [5, с. 91–92].

Водночас, незважаючи на суттєві можливості генерування потужних обсягів прибутку від упродовження інновацій, інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств вважається досить проблематичним. Передусім це зумовлено специфікою інновацій у сільськогосподарському виробництві. Сутність і специфіка інновацій в аграрній сфері визначають особливості інвестування сільськогосподарських підприємств. Для такого інвестування притаманні високі ризики та загрози та більш тривалий період окупності інвестиційних ресурсів. Проте «можливість одержання значно вищої норми прибутку порівняно з інвестуванням інших видів та сфер діяльності може компенсувати високий ризик інвестицій в інновації» [7, с. 106].

Деякі науковці (Н. Дубровіна, В. Колісниченко) умотивовують доцільність застосування іншого

наукового підходу, який окрім інвестиційного складника враховує інноваційні характеристики. Такий підхід «дає змогу оцінити достатність інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності суб'єкту господарювання як одного з необхідних аспектів інвестиційно-інноваційної привабливості» [4, с. 78–79]. Такий підхід підтримує і Р. Скриньковський, який пропонує визначати інтегральний показник інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства через оцінку «поточних і майбутніх факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища та на основі трьох аспектів їх діяльності: фінансово-господарської, інноваційної, інвестиційної» [13, с. 191]. Такий науковий підхід уже є ближчим до нашого розуміння та нашої позиції щодо оцінки рівня інноваційно-інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств.

Інший підхід підтримують науковці (Г. Гейзер, В. Музафарова, І. Андел), які крім урахування різних економічних та фінансових показників доповнюють оцінку інноваційно-інвестиційної привабливості розрахунками параметрів економічного ризику [1, с. 172–178]. А. Т. Охлопкова розширює цю оцінку ще й визначенням виробничого та ринкового потенціалу, ринкової привабливості підприємства [11 с. 254]. Цікавою є позиція В. Хобта й А. Мешкова, які стверджують, що «оцінка інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства є характеристикою, отриманою під час підбивання підсумків економічного аналізу господарської діяльності і такою, що вміщує узагальнюючі висновки про результати діяльності підприємства. Вона відображає якісні та кількісні відмінності даного виробничого об'єкта від інших компаній за певний період» [15, с. 119].

Серед наукових світових методик оцінки інвестиційної привабливості найбільш поширеними вважаються рейтингові оцінки Institutional Investor, Euromoney, Business Environment Risk Index (BERI), Transparency International, Moody's Investor Service, та методика Світового Банку Investment Climate Survey (ICS)[16]. Розглядаючи різні зарубіжні наукові підходи до оцінки рівня інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств, доцільно відмітити, що всі вони опираються на рейтингово-порівняльний аналіз. Водночас ключовою відмінністю цих наукових підходів є аналіз зовнішніх та внутрішніх чинників об'єкта інвестування з використанням методу анкетування фахівців.

Ураховуючи складність оцінки рівня інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства, Ю. Паршин та В. Романішен обґрунтовують застосування двох математико-статистичних методів експертизи, а саме відкрити групову, яка передбачає взаємодію експертів, або закрити групову експертизу – без їх взаємодії [12, с. 149]. Акцентуємо, що експертні оцінки завжди характеризуються

певним суб'єктивізмом, їх проведення є складним і затратним, окрім того, вони не можуть відтворюватися та не мають математичної достовірності.

Висновки з проведеного дослідження. Завершуючи огляд наукових публікацій, відмітимо, що нині розроблена значна кількість різних наукових підходів до оцінки рівня інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств, які ґрунтуються на оцінці різноманітних функціональних аспектів підприємств і мають відмінності щодо свого цільового призначення, зорієнтованості, систем оціночних показників, алгоритмів оцінки, інформаційного забезпечення тощо. Узагальнюючи розглянуті наукові підходи до оцінки рівня інноваційно-інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств, вважаємо за доцільне обґрунтувати вдосконалений авторський підхід, який має враховувати сучасні економічні реалії розвитку аграрної сфери України.

Так, науковий підхід до оцінки рівня інноваційно-інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств має містити оптимальну кількість індикаторів оцінки, що окреслюють окремі складові частини інвестиційно-інноваційної привабливості сільськогосподарських підприємств та враховують їх можливості щодо освоєння інновацій, оскільки вони помітно різняться та залежать від різноманітних кількісних та якісних характеристик інноваційно-інвестиційного потенціалу конкретного підприємства, його стратегічного розвитку, перспектив упровадження інновацій в певних економічних реаліях. Тому важливою вважаємо оцінку реальної спроможності та готовності сільськогосподарського підприємства до інвестування інноваційної діяльності. Водночас акцентуємо, що спроможність сільськогосподарського підприємства до інноваційного розвитку підтримується його інноваційно-інвестиційним потенціалом, тобто його здатністю інвестувати інноваційні процеси в межах розробленої стратегії. «Готовність підприємства до здійснення інноваційної діяльності визначається спроможністю до інноваційного розвитку і можливістю його реалізації, а також наявністю спонукального мотиву до реалізації інновацій, який може бути охарактеризований як сприйнятливість підприємства до інновацій» [7, с. 110–112].

Таким чином, оцінка рівня інноваційно-інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств має враховувати їх можливості та готовність до інноваційного розвитку, тобто має проводитись, враховуючи стратегію їх розвитку, яка оцінюється конкретними економічними реаліями, об'єктивними інноваційно-інвестиційними можливостями щодо окремих продуктів, послуг, ринків, конкурентів, партнерів тощо. «Урахування низки умов, що сприяють чи перешкоджають упровадженню інновацій (економічних, ресурсних, факторів державного регулювання, соціальних,

ринкових, міжнародних тощо), та аналіз цих факторів дає змогу оцінити наявність умов, що визначають можливості підприємства у здійсненні інноваційної діяльності» [10, с. 63–64].

Оцінка рівня інноваційно-інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств повинна відображати готовність підприємства до інновацій, яка характеризується різними чинниками, зокрема й організаційною структурою, компетентністю працівників, зовнішнім оточенням, внутрішніми комунікаціями підприємства. Водночас оцінка рівня інноваційно-інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств повинна враховувати результативність інвестування в інновації, що ґрунтується на індикаторах ефективності інвестиційних процесів.

Таким чином, лише активізація процесу інвестування в інноваційний розвиток може викликати якісні зрушення в техніці і технології виробничої бази сільськогосподарських підприємств та підвищити економічну ефективність їх діяльності на основі об'єктивної оцінки рівня інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства та підвищення якості управління цими процесами.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Андел І.В. Рейтингова оцінка інвестиційної привабливості галузей економіки регіонів з урахуванням фінансових показників функціонування підприємств / І.В. Андел // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.4. – С. 172–179.
2. Бланк І.А. Инвестиционный менеджмент / І.А. Бланк. – К. : Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. – 488 с.
3. Гудзь О.Є. Ідентифікація та управління інноваційно-інвестиційним потенціалом підприємства / О.Є. Гудзь // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка» / Ред. кол.: Т.В. Черничко (гол. ред.) [та ін.]. – Мукачево : Карпатська вежа, 2015. – Вип. 2(4). – Ч. 1. – 276 с. С. 101–106.
4. Дубровіна Н.А., Колісниченко В.Ф. Методика розрахунку кількісного показника інвестиційної привабливості об'єктів капіталовкладень / Н.А. Дубровіна, В.Ф. Колісниченко // Коммунальное хозяйство городов. Серия «Экономические науки». – К. : Техніка, 2005. – Вип. 65. – С. 78–82.
5. Жуков В.Р. Модель формирования системы управления инновационно-инвестиционной деятельностью на предприятии / В.Р. Жуков // Вісник ДонДУЕТ. – 2002. – № 4(2). – С. 139–143.
6. Сухоруков А.І. Економіка та організація інноваційної діяльності / А.І. Сухоруков. – Київ, 2005. – 342 с.
7. Харів П.С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів / П.С. Харів. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – 456 с.
8. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій : Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.1997 № 22 // Держав-

ний інформ. бюл. про приватизацію. – 1998. – № 7. – С. 18–28.

9. Овдій Л.І., Некрасова Я.А. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства за допомогою статистичних моделей / Л.І. Овдій, Я.А. Некрасова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 4. – Т. 2. – С. 184–188.

10. Овчаренко Т.С. Проблеми інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств / Т.С. Овчаренко // Вісник Київського національного університету. Серія «Економіка». – 2002. – Вип. 58. – С. 63–69.

11. Охлопкова Т.Л. Фінансовий стан як ключова складова інвестиційної привабливості підприємства // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка» Серія «Проблеми економіки та управління: етапи становлення і проблеми розвитку». – 2008. – № 628. – С. 253–258.

12. Паршин Ю.І., Романішен В.А. Комплексний підхід до аналізу й кількісної оцінки інноваційного

розвитку / Ю.І. Паршин, В.А. Романішен // Держава та регіони. Економіка та підприємництво. – 2009. – №1. – С. 148–151.

13. Скриньковський Р.М. Методичний підхід до економічного оцінювання інвестиційної привабливості підприємств машинобудування / Р.М. Скриньковський // Регіональна економіка. – 2008. – № 4. – С. 185–192.

14. Тридід О.М., Орехова К.В. Методичний підхід до оцінювання інвестиційної привабливості підприємства / О.М. Тридід, К.В. Орехова // Наука й економіка. – 2009. – № 3(15). – Т. 2. – С. 79–87.

15. Хобта В.М., Мешков А.В. Формування та підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання / В.М. Хобта, А.В. Мешков // Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна. – 2009. – Вип. 36-1. – С. 118–125.

16. Edwards R.D. Technical Analysis Of Stock Trends / Robert D. Edwards, John Magee, W.H.C. Bassetti. – 8th ed. – Boca Raton : CRC Press LLC, 2001. – 752 p.

ОЦІНКА СТАНУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

ASSESSMENT OF ECONOMIC SECURITY ENTERPRISES RESTAURANT BUSINESS

У статті розглянуто проблему оцінки стану економічної безпеки суб'єктів господарювання на прикладі підприємств сфери ресторанного бізнесу. Запропоновано методику оцінки стану економічної безпеки та перелік індикаторів, за якими здійснено усереднену оцінку стану економічної безпеки по групі підприємств.

Ключові слова: оцінка, економічна безпека суб'єктів господарювання, ресторанний бізнес.

В статье рассмотрена проблема оценки состояния экономической безопасности субъектов хозяйствования на примере предприятий сферы ресторанного бизнеса. Предложена методика оценки состояния

экономической безопасности и перечень индикаторов, по которым осуществлена усредненная оценка состояния экономической безопасности по группе предприятий.

Ключевые слова: оценка, экономическая безопасность субъектов хозяйствования, ресторанный бизнес.

In the article the problem of assessing the state of the economic security of business entities on the example of the restaurant business. The method of evaluating the economic security of the state and a list of indicators, which carried out the average estimate of the economic security of the state of the group companies.

Key words: evaluation, economic security of business entities, the restaurant business.

УДК 65.012.8:334.752

Борисова О.О.

здобувач

Університет економіки та права «КРОК»

Постановка проблеми. Діяльність підприємств сфери ресторанного бізнесу має складну багаторівневу систему. Як відносно самостійні функціональні підсистеми традиційно виділяють: техніко-технологічну, виробничу, матеріально-технічну, кадрову, управлінську, інформаційну, інвестиційно-фінансову, збуту та реалізації продукції тощо. На результатах діяльності підприємства та, відповідно, на його економічній безпеці відображається узгодженість роботи всіх цих підсистем. Загрози економічній безпеці можуть знаходитися як у функціонуванні будь-якої з підсистем, а також у зв'язках між цими підсистемами. Крім того, необхідно враховувати загрози, що виходять із

зовнішнього для суб'єкта господарювання середовища, тому що його фінансово-господарська діяльність супроводжується вхідними і вихідними потоками ресурсів, що залежать від зовнішнього впливу. З огляду на зазначене, актуальним питанням є оцінка сучасного стану економічної безпеки суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемним питанням формування та оцінки стану економічної безпеки на різних рівнях економіки присвячені дослідження В. Алькеми, О. Ареф'євої, О. Барановського, З. Борисенко, О. Власюка, В. Сідака, А. Козаченко, В. Крутова, О. Ляшенко, І. Мігус, Л. Шемаєвої та ін.